

«اعلامیه جهانی اصول و حقوق بنیادین کار»
۷. مقاله‌نامه شماره ۱۳۸ «سازمان بین‌المللی کار»، درباره «حداقل سن
اشتغال به کار»

مقدمه

کنفرانس عمومی سازمان بین‌المللی کار، به دعوت هیئت مدیره «دفتر بین‌المللی کار» در ژنو پنجاه و هشتمین جلسه خود را در روز ۲۶ ژوئن ۱۹۷۳ (۶ تیر ۱۳۵۲) برگزار کرد، و درباره پذیرش پیشنهادهای معینی در مورد حداقل سن برای اشتغال به کار، که چهارمین ماده دستور کار جلسه {کنفرانس عمومی} است، به تصمیم‌گیری پرداخت. کنفرانس با توجه به مقاله‌نامه حداقل سن اشتغال در بخش صنعت، ۱۹۱۹، مقاله‌نامه حداقل سن اشتغال در دریا، ۱۹۲۰، مقاله‌نامه حداقل سن اشتغال در بخش کشاورزی، ۱۹۲۱، مقاله‌نامه حداقل سن اشتغال در بخش پیرایشگرها و سوخت‌رسان‌ها، ۱۹۲۱، مقاله‌نامه حداقل سن اشتغال در بخش غیر صنعتی، ۱۹۳۲، مقاله‌نامه حداقل سن در دریا (بازنگری شده)، ۱۹۳۶، مقاله‌نامه حداقل سن اشتغال در بخش صنعت (بازنگری شده)، ۱۹۳۷، مقاله‌نامه حداقل سن اشتغال در بخش غیر صنعتی (بازنگری شده)، ۱۹۳۷، مقاله‌نامه حداقل سن اشتغال در بخش صید ماهی، ۱۹۵۹، مقاله‌نامه حداقل سن اشتغال در بخش کارهای زیرزمینی، ۱۹۶۵، و با در نظر گرفتن فرارسیدن زمان تامین ابزار عمومی در مورد این موضوع، ابزار مناسب بخش‌های اقتصادی محدود که به تدریج بتوان جایگزین ابزار موجود کرد، با چشم‌انداز دستیابی به هدف محو کامل کار کودک، و در پی اتخاذ این تصمیم که این پیشنهادهای باید در قالب یک مقاله‌نامه بین‌المللی تدوین شوند، مقاله‌نامه زیر را در روز بیست و ششم ماه ژوئن سال ۱۹۷۳ (۶ تیر ۱۳۵۲) تصویب می‌کند که از این پس می‌توان آن را با عنوان «مقاله‌نامه حداقل سن اشتغال»، ۱۹۷۳، نام برد.

ماده ۱

تمام اعضای سازمان بین‌المللی کار که این مقاله‌نامه برای آن‌ها لازم‌الاجراست، موظفند مقرراتی را تدوین کنند که محو کامل کار کودک را تضمین و حداقل سن برای استخدام یا کار را مطابق با رشد کامل جسمی و ذهنی جوانان تعیین کند.

ماده ۲

۱- تمام اعضایی که این مقاوله‌نامه را تصویب کرده‌اند و به آن پیوسته‌اند موظفند به‌طور رسمی در بیانیه الحاقی تصویب‌نامه خود حداقل سن اشتغال و وسیله حمل و نقل ثبت شده در قلمرو خود را تصریح کنند؛ طبق ماده های ۴ تا ۸ این مقاوله‌نامه، هیچ فردی با کمتر از سن تعیین شده حق استخدام یا کار در هیچ حرفه‌ای را نخواهد داشت.

۲- تمام اعضایی که این مقاوله‌نامه را تصویب کرده‌اند و به آن پیوسته‌اند می‌توانند متعاقباً به‌طور رسمی به اطلاع مدیر کل دفتر بین‌المللی کار برسانند که حداقل سنی بالاتر از حداقل سن قبلی را تعیین کرده‌اند.

۳- حداقل سن تعیین شده تحت عنوان بند اول این ماده نباید کمتر از سن پایان دوره تحصیل اجباری باشد، و در هر صورت نباید کمتر از ۱۵ سال باشد.

۴- به‌رغم مفاد بند ۳ این ماده، اعضایی که امکانات اقتصادی و آموزشی آن‌ها به قدر کافی توسعه نیافته است، پس از مشورت با سازمان‌های کارفرمایان و کارگران، در صورت وجود چنین سازمان‌هایی، می‌توانند در بدو امر حداقل سن اشتغال به کار را ۱۴ سال تعیین کنند.

۵- تمام اعضایی که طبق مفاد بند قبل، حداقل سن اشتغال را ۱۴ سال تعیین کرده‌اند، موظفند در گزارش خود در مورد استفاده از این کنوانسیون که طبق ماده ۲۲ قانون اساسی سازمان بین‌المللی کار ارائه شده، بیانیه‌ای بگنجانند مبنی بر اینکه ...

الف- دلیل انجام این کار به قوت خود باقی است؛ یا

ب- از تاریخ مذکور از حق خود نسبت به بهره‌مند شدن از مفاد مزبور چشم‌پوشی می‌کنند.

ماده ۲

۱- حداقل سن مجاز جهت اشتغالی که به دلیل طبیعت آن کار و یا شرایط انجام کار احتمالاً موجب به خطر افتادن سلامت، ایمنی یا اصول اخلاقی جوانان خواهد بود، نباید کمتر از ۱۸ سال تعیین شود.

۲- انواع کارهایی که مصداق بند اول این ماده‌اند، توسط قوانین و مقررات کشور یا توسط

مقام ذیصلاح، پس از مشورت با سازمان‌های کارفرمایان و کارگران، در صورت وجود چنین سازمان‌هایی، تعیین می‌شوند.

۳- به‌رغم مفاد بند اول این ماده، قوانین و مقررات کشور یا مقام ذیصلاح، پس از مشورت با سازمان‌های کارفرمایان و کارگران، در صورت وجود چنین سازمان‌هایی، اجازه استخدام یا اشتغال را از سن ۱۶ سالگی صادر می‌کند، مشروط بر آن‌که سلامت، ایمنی یا اصول اخلاقی جوانان شاغل کاملاً مورد حمایت قرار گیرد و آن‌ها از روش کار لازم یا آموزش فنی حرفه‌ای مناسب در فعالیت مربوطه برخوردار باشند.

ماده ۴

۱- در صورت لزوم مرجع ذیصلاح پس از مشورت با سازمان‌های کارفرمایان و کارگران مربوطه، در صورت وجود چنین سازمان‌هایی، می‌تواند شاخه‌های محدودی از اشتغال را که کاربرد این مقاله‌نامه موجب بروز مشکلات خطیری در ارتباط با آن مشاغل می‌شود، از شمول این کنوانسیون خارج کند.

۲- تمام اعضایی که این مقاله‌نامه را تصویب کرده‌اند، باید در اولین گزارش خود در مورد استفاده از این مقاله‌نامه که تحت عنوان ماده ۲۲ قانون اساسی سازمان بین‌المللی کار ارائه شده است، فهرست گروه مشاغلی را که ممکن است طبق بند اول این ماده حذف شده باشند ارائه کنند، و برای این حذف دلایلی ارائه نمایند، و در گزارشات بعدی در مورد قانون و عملکرد خود در ارتباط با مقوله‌های حذف شده و تأثیری که در این مقاله‌نامه گذاشته یا تأثیر احتمالی آن، نقطه نظرات خود را بیان کنند.

۳- استخدام یا اشتغالی که در ماده ۳ این مقاله‌نامه آمده، مطابق این ماده نباید از شمول کاربرد این مقاله‌نامه خارج شود.

ماده ۵

۱- اعضایی که امکانات اقتصادی و آموزشی آن‌ها توسعه کافی پیدا نکرده است، پس از مشورت با سازمان‌های کارفرمایان و کارگران، در صورت وجود چنین سازمان‌هایی، می‌توانند در بدو امر دامنه کاربرد این مقاله‌نامه را محدود کنند.

۲- تمام اعضایی که از بند اول این ماده استفاده می‌کنند، باید در الحاقیه تصویب‌نامه خود، شاخه‌های فعالیت اقتصادی یا انواع تعهداتی را که مفاد مقاله‌نامه در آن‌ها اعمال می‌شود مشخص کنند.

۳- مفاد این مقاله‌نامه به عنوان یک حداقل در موارد ذیل کاربرد دارد:

معدن و استخراج، تولید، ساخت و ساز، برق، گاز و آب، خدمات بهداشتی، حمل و نقل، ذخیره سازی و ارتباطات، مزارع و سایر فعالیت‌های کشاورزی که به‌طور عمده به منظور اهداف تجاری انجام می‌شوند، اما به استثنای دارایی‌های خانوادگی و تولیدات در مقیاس کوچک برای مصرف محلی که به‌طور مرتب از استخدام کارگران مزد بگیر استفاده نمی‌کنند.

۴- تمام اعضایی که دامنه کاربرد این مقاله‌نامه را طبق این ماده محدود می‌کنند ...

الف- باید در گزارش خود تحت عنوان ماده ۲۲ قانون اساسی سازمان بین‌المللی کارموضع کلی خود را نسبت به استخدام یا اشتغال کودکان و نوجوانان در فعالیت‌های مختلفی که از شمول کاربرد این مقاله‌نامه حذف شده اند، و همچنین نسبت به پیشرفت‌های احتمالی در مورد کاربرد وسیع تر مفاد این مقاله‌نامه، بیان کنند؛

ب- می‌توانند در هر زمان توسط یک بیانیه خطاب به مدیرکل دفتر بین‌المللی کار، به‌طور رسمی دامنه کاربرد این مقاله‌نامه را توسعه دهند.

ماده ۶

این مقاله‌نامه در مورد کار کودکان و نوجوانان که به منظور تحصیل عمومی، حرفه‌ای و فنی، در مدرسه یا سایر موسسه‌های آموزشی، حضور پیدا می‌کنند، یا کاری که توسط اشخاصی می‌تواند انجام شود که حداقل ۱۴ سال سن دارند، در صورتیکه چنین کاری طبق شرایط تعیین شده توسط مرجع صالح، پس از مشاوره با سازمان‌های کارفرمایان و کارگران مربوطه، در صورت وجود چنین سازمان‌هایی، انجام شود مصداق ندارد، کاری که بخش لاینفک موارد ذیل است ...

الف- دوره تحصیلی یا آموزشی که در درجه اول یک مدرسه یا موسسه آموزشی مسئول

آن است؛

ب- برنامه یا آموزشی که عمدتاً یا به‌طور کلی یک وظیفه محسوب می‌شود، برنامه‌ای که مرجع صالح آن را تایید کرده است؛ یا

ج- برنامه راهنمایی یا آشناسازی که به منظور تسهیل انتخاب شغل یا یک خط آموزشی طراحی شده باشد.

ماده ۷

۱- قوانین و مقررات هر کشوری می‌تواند استخدام یا کار افراد ۱۳ تا ۱۵ ساله را در کارهای سبکی که در ذیل می‌آیند مجاز بداند ...

الف- کاری که سلامت جسمانی و روانی افراد را در معرض مخاطره قرار ندهد؛ و

ب- کاری که به حضور آن‌ها در مدرسه، شرکت آن‌ها در آشناسازی‌های حرفه‌ای یا برنامه‌های آموزشی تایید شده توسط مرجع صالح، یا ظرفیت آن‌ها در بهره‌مند شدن از دستورالعمل دریافتی آسیب نرزد.

۲- مرجع صالح باید فعالیت‌هایی که در آن استخدام یا اشتغال، طبق بندهای ۱ و ۲ این ماده مجاز است را مشخص و تعداد ساعات و شرایط آن اشتغال یا کار را تعیین کند.

۳- قوانین یا مقررات ملی می‌تواند اشتغال و یا کار افرادی که حداقل ۱۵ سال سن دارند اما هنوز تحصیلات اجباری خود را که مطابق با الزامات مندرج در بندهای (الف) و (ب) از بند ۱ این ماده است، به اتمام نرسانده‌اند، مجاز بداند.

۴- به رغم مفاد بندهای اول و دوم این ماده، اعضای که از مفاد بند ۴ این ماده استفاده می‌کنند، مادام که مقید به استفاده از این مفادند، می‌توانند سنین ۱۲ و ۱۴ را جایگزین سنین ۱۳ و ۱۵ بند اول و سن ۱۴ را جایگزین سن ۱۵ در بند دوم این ماده کنند.

ماده ۸

۱- مرجع صالح پس از مشورت با سازمان‌های مربوطه کارفرمایان و کارگران، در صورت

وجود چنین سازمان‌هایی، می‌تواند با مجوزهای اعطا شده در موارد فردی، امکان استثنایی در ممنوعیت اشتغال را که در ماده ۲ این مقاله‌نامه آمده است، برای فعالیت‌هایی از قبیل شرکت در فعالیت‌های هنری فراهم آورد.

۲- مجوزهایی که به این ترتیب اعطا می‌شوند باید از نظر ساعت اشتغال به کار و شرایط کاری مجاز تعیین شده محدود باشند.

ماده ۹

۱- مرجع صالح تمام اقدامات مقتضی جهت اطمینان از اجرای موثر مفاد این مقاله‌نامه، شامل تعیین مجازات‌های مناسب، را اتخاذ خواهد کرد.

۲- قوانین و مقررات ملی یا مرجع صالح باید افراد مسئول جهت تعیین مجازات‌های مناسب را مشخص کند.

۳- قوانین و مقررات ملی یا مرجع صالح باید اسناد مثبتی یا سایر مدارکی را که می‌بایست کارفرما حفظ کند یا در دسترس وی باشد، معین کند؛ این اسناد که در صورت امکان باید کاملاً تایید شده باشند، حاوی نام، سن یا تاریخ تولد افرادی است که استخدام می‌کند یا کسانی که کمتر از ۱۸ سال دارند و برای او کار می‌کنند.

ماده ۱۰

۱- این مقاله‌نامه شرایط مندرج در این ماده را اصلاح می‌کند، مقاله‌نامه حداقل سن در بخش صنعت، ۱۹۱۹، مقاله‌نامه حداقل سن در بخش دریا، ۱۹۲۰، مقاله‌نامه حداقل سن اشتغال در بخش کشاورزی، ۱۹۲۱، مقاله‌نامه حداقل سن اشتغال در بخش پیرایشگرها و سوخت‌رسان‌ها، ۱۹۲۱، مقاله‌نامه حداقل سن اشتغال در بخش غیر صنعتی، ۱۹۳۲، مقاله‌نامه حداقل سن اشتغال در دریا (بازنگری شده)، ۱۹۳۶، مقاله‌نامه حداقل سن اشتغال در بخش صنعت (بازنگری شده)، ۱۹۳۷، مقاله‌نامه حداقل سن اشتغال در بخش غیر صنعتی (بازنگری شده)، ۱۹۳۷، مقاله‌نامه حداقل سن اشتغال در بخش صید ماهی، ۱۹۵۹، و مقاله‌نامه حداقل سن اشتغال در بخش کارهای زیرزمینی، ۱۹۶۵

۲- به اجرا درآمدن این کنوانسیون موجب خاتمه یافتن مقاله‌نامه حداقل سن اشتغال در

دریا (بازنگری شده)، ۱۹۳۶، مقاله‌نامه حداقل سن اشتغال در بخش صنعت (بازنگری شده)، ۱۹۳۷، مقاله‌نامه حداقل سن اشتغال در بخش غیر صنعتی (بازنگری شده)، ۱۹۳۷، مقاله‌نامه حداقل سن اشتغال در بخش صید ماهی، ۱۹۵۹، یا مقاله‌نامه حداقل سن اشتغال در بخش کارهای زیرزمینی، ۱۹۶۵، و تصویب مجدد نمی‌شود.

۳- مقاله‌نامه حداقل سن در بخش صنعت، ۱۹۱۹، مقاله‌نامه حداقل سن اشتغال در دریا، ۱۹۲۰، و مقاله‌نامه حداقل سن اشتغال در کشاورزی، ۱۹۲۱، مقاله‌نامه حداقل سن اشتغال در بخش پیرایشگران و سوخت‌رسان‌ها، ۱۹۲۱، در صورتیکه تمام طرف‌های حاضر رضایت خود را با تصویب این مقاله‌نامه‌ها و یا به وسیله اطلاع‌رسانی به مدیر کل دفتر بین‌المللی کار نشان دهند، تصویب مجدد ضرورتی نخواهد داشت.

۴- زمانی‌که الزامات این مقاله‌نامه پذیرفته شوند ...

الف- توسط عضوی که یک طرف معاهده بازنگری شده حداقل سن اشتغال در بخش صنعت)، ۱۹۳۷، است و حداقل سن کمتر از ۱۵ سال تعیین شود، به خاطر مطابقت با ماده ۲ این مقاله‌نامه آن عضو باید بلافاصله این مقاله‌نامه را ترک کند،

ب- در ارتباط با اشتغال در بخش غیرصنعتی، طبق تعریف حداقل سن اشتغال در مقاله‌نامه حداقل سن در بخش غیر صنعتی، ۱۹۳۲، عدول از آن توسط عضوی که طرف این مقاله‌نامه است، موجب ترک فوری این مقاله‌نامه می‌شود.

ج- در ارتباط با اشتغال در بخش غیرصنعتی، طبق تعریف حداقل سن اشتغال در مقاله‌نامه حداقل سن در بخش غیر صنعتی (بازنگری شده)، ۱۹۳۷، چنانچه عضوی که طرف این مقاله‌نامه است حداقل سن کمتر از ۱۵ سال را تعیین کند، به خاطر مطابقت با ماده ۲ این مقاله‌نامه آن عضو باید بلافاصله این مقاله‌نامه را ترک کند،

د- در ارتباط با اشتغال در بخش دریا، طبق تعریف حداقل سن اشتغال در مقاله‌نامه حداقل سن در بخش دریا (بازنگری شده)، ۱۹۳۶، چنانچه عضوی که طرف این مقاله‌نامه است حداقل سن کمتر از ۱۵ سال را تعیین کند، به خاطر مطابقت با ماده ۲ این مقاله‌نامه آن عضو باید بلافاصله این مقاله‌نامه را ترک کند.

ه- در ارتباط با اشتغال در بخش صید ماهی، طبق تعریف حداقل سن اشتغال در

مقاوله‌نامه حداقل سن دربخش صید ماهی، ۱۹۵۹، چنانچه عضوی که طرف این مقاوله‌نامه است حداقل سن کمتر از ۱۵ سال را تعیین کند، به خاطر مطابقت با ماده ۲ این مقاوله‌نامه یا پذیرش ماده ۳ این مقاوله‌نامه در مورد اشتغال در بخش صید ماهی، آن عضو باید بلافاصله این مقاوله‌نامه را ترک کند،

و- توسط عضوی که یک طرف مقاوله‌نامه حداقل سن اشتغال در بخش کار زیرزمینی، ۱۹۶۵، و حداقل سن کمتر از ۱۵ سال را تعیین می‌کند، چنانچه عضوی که طرف این مقاوله‌نامه است حداقل سن کمتر از ۱۵ سال را تعیین کند، به خاطر مطابقت با ماده ۲ این مقاوله‌نامه یا پذیرش ماده ۳ این مقاوله‌نامه در مورد اشتغال در بخش فعالیت‌هایی که در زیر زمین انجام می‌شوند، آن عضو باید بلافاصله این مقاوله‌نامه را ترک کند،

۵- پذیرش الزامات این مقاوله‌نامه ...

الف- طبق ماده ۱۲ آن، شامل ترک مقاوله‌نامه حداقل سن در بخش صنعت، ۱۹۱۹، می‌شود؛

ب- طبق ماده ۹ آن، شامل ترک مقاوله‌نامه حداقل سن در بخش کشاورزی، ۱۹۲۱، می‌شود؛

ج- طبق ماده ۱۰ آن، در ارتباط با کار در دریا، شامل ترک مقاوله‌نامه حداقل سن در بخش دریا، ۱۹۲۰، می‌شود، و طبق ماده ۱۲ آن شامل ترک مقاوله‌نامه حداقل سن در بخش پیرایشگران و سوخت‌رسان‌ها، ۱۹۲۱، می‌شود.

ماده ۱۱

تصویب و پذیرش رسمی این مقاوله‌نامه از سوی اعضا باید برای ثبت به اطلاع مدیرکل دفتر بین‌المللی کار رسانده شود.

ماده ۱۲

۱- این مقاله‌نامه فقط برای آن اعضای از سازمان بین‌المللی کار لازم‌الاجرا است که تصویب‌نامه آن‌ها در دفتر بین‌المللی کار ثبت شده باشد.

۲- این مقاله‌نامه دوازده ماه پس از تاریخی که تصویب‌نامه دو عضو در دفتر مدیرکل ثبت می‌شود لازم‌الاجراست.

۳- از آن تاریخ به بعد، این مقاله‌نامه دوازده ماه پس از ثبت تصویب‌نامه هر عضو، برای آن عضو لازم‌الاجراست.

ماده ۱۳

۱- عضوی که این مقاله‌نامه را تصویب کرده و به آن پیوسته است، می‌تواند پس از سپری شدن ده سال از تاریخ آغاز لازم‌الاجرا شدن این مقاله‌نامه، از طریق سندی رسمی که برای ثبت به اطلاع مدیرکل دفتر بین‌المللی کار می‌رساند، پیوستن خود به این مقاله‌نامه را پس بگیرد. این ترک مقاله‌نامه، تا یک سال پس از تاریخ ثبت آن قابل اجرا نخواهد بود.

۲- هر عضوی که این مقاله‌نامه را تصویب کرده و به آن پیوسته است و تا یک سال بعد از سپری شدن دوره ده ساله مذکور در بند قبلی از حق خود مطابق این ماده برای ترک این مقاله‌نامه استفاده نکند، برای یک دوره ده ساله دیگر متعهد به اجرای آن خواهد بود، و پس از آن، می‌تواند پس از سپری شدن هر دوره ده ساله، تحت شرایط قید شده در این ماده، این مقاله‌نامه را ترک گوید.

ماده ۱۴

۱- مدیرکل دفتر بین‌المللی کار موظف است همه اعضای سازمان بین‌المللی کار را از ثبت شدن تمام تصویب‌نامه‌ها و شکایت‌هایی که به اطلاع او رسیده است، آگاه سازد.

۲- مدیرکل دفتر بین‌المللی کار پس از آن‌که همه اعضای سازمان بین‌المللی کار را از ثبت شدن دومین تصویب‌نامه‌ای که به اطلاع او رسیده است، آگاه ساخت، توجه آن‌ها را به تاریخی که این مقاله‌نامه لازم‌الاجرا خواهد بود جلب خواهد کرد.

ماده ۱۵

مطابق ماده ۱۰۲ منشور سازمان ملل متحد، مدیرکل دفتر بین‌المللی کار موظف است جزییات کامل همه موارد پیوستن یا ترک اعضا را که توسط او و مطابق با مفاد مواد قبل ثبت شده است، برای ثبت به اطلاع دبیرکل سازمان ملل متحد برساند.

ماده ۱۶

هیئت مدیره دفتر بین‌المللی کار هرگاه که لازم تشخیص دهد، موظف است گزارش کارکرد این مقاله‌نامه را به کنفرانس عمومی بدهد و لزوم قرار دادن موضوع تغییر کامل یا جزیی آن را در دستور کار کنفرانس، بررسی کند.

ماده ۱۷

۱- اگر کنفرانس از راه اصلاح کامل یا جزیی این مقاله‌نامه، مقاله‌نامه جدیدی را تدوین کند، مگر آن‌که در مقاله‌نامه جدید تدبیر دیگری در نظر گرفته شده باشد، آنگاه:

الف- به رغم ماده ۱۳ بالا، اگر و زمانی که مقاله‌نامه اصلاح شده جدید لازم‌الاجرا شده باشد، تصویب مقاله‌نامه اصلاح شده جدید توسط یک عضو و پیوستن به آن، از لحاظ قانونی خودبه‌خود به معنای ترک بلافاصله [آن عضو از] این مقاله‌نامه خواهد بود؛

ب- از تاریخ لازم‌الاجرا بودن مقاله‌نامه اصلاح شده جدید، این مقاله‌نامه کنونی دیگر قابل تصویب نخواهد بود و پیوستن اعضا به آن میسر نمی‌باشد.

۲- این مقاله‌نامه با شکل و محتوای موجود خود برای اعضای که آن را تصویب کرده‌اند ولی مقاله‌نامه اصلاح شده را تصویب نکرده‌اند، همچنان لازم‌الاجرا خواهد ماند.

ماده ۱۸

نسخه‌های به زبان انگلیسی و فرانسوی متن این مقاله‌نامه به‌طور یکسان معتبرند.